Ը. ՏԱՐԻ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ԱՊՐԻԼ 1905 — ԹԻՒ 703

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆր. վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 » վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար տարեկան 3 տլր. վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ և. երկրին աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

—o—

Վառնայի համար ձևոֆ 10 սանթիմ

...ն ... յղել ... գրութիւնները հասցէին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ" Варна

Redaction du journal „Char oum" (Bulgarie) Varna

Պուլկարիոյ համար ձևոֆ 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արտասահմանի համար ձևոֆ 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ»

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Անակնկալ Բագու մեկնելուս եւ սաստիկ զբաղուած լինելուս պատճառով, թէեւ ուշ, բայց էլի կամենում եմ մի քանի խօսք ասել այն սրտայոյզ ու ոգեւորիչ հանդէսի մասին, որ կատարւեց Թիֆլիսում, Քրիստափոր Միքայէլեանի յիշատակին, մարտի 13ի կիրակի օրը։

Արդեօք հարկ կա՞յ ասելու, թէ ո՞վ եւ ի՞նչ էր Քրիստափոր Միքայէլեանը եւ ի՞նչ կորցրեց հայ ժողովուրդը յանձին նորա։ Արդեօք պէտք է՞ չափել այն պարապը, որ իր յետեւից թողեց Քրիստափոր Միքայէլեանի մահը, այն խորունկ սուգը եւ բուռն ափսոսանքը, որ այդ մահն առաջացրեց հայ ազգի գիտակից մասի սրտում։ Դրանք լիովին հասկանալի եւ զգալի են այն ամէնքի համար, որոնք գէթ ամենափոքր չափով ծանօթ են մեր դառն իրականութեանը եւ հայ գործչի տաժանելի ճանապարհին։ Հայ գործիչների անապատում Քրիստափորի փոքր եղբայրներ մենք շատ քիչ ունենք, դրա հակառակ, որչա՛փ շատ պէտք կայ այդպիսիների։ Ծանր եւ անփոխարինելի էր այդ կորուստը եւ հայ ազգը զգաց ու յարգեց նրան, կարելի է ասել, արժանաւոր կերպով։

Թիֆլիսում մարտի 13ը հայերիս համար սովորական օրերից չէր. այդ օրը Քրիստափոր Միքայէլեանի հոգեհանգստի հետ միաժամանակ կատարւում էր եւ մեր տաղանդաւոր կոմպոզիտոր, հոգեւոր երաժիշտ, Մակար Եկմալեանի թաղումը։ Վանքի մայր եկեղեցում հանգուցեալին յարգելու համար հաւաքուել էր հասարակութեան ահագին բազմութիւն, որը ուղեկցեց նրան մինչեւ գերեզմանատուն եւ լսեց արտասանուած զգայուն ճառերը։ Չնայած այդ հանգամանքին, ժամը 12ին Մուղնու Ս. Գէորգ եկեղեցին, ուր նշանակուած էր Միքայէլեանի հոգեհանգիստը նրա ընդարձակ գաւիթը, դիմացի փողոցը եւ շրջակայ տների պատուհանները ու պատշգամբները ամբողջովին լցուել էին ժողովրդով։ Հասարակութեան մէջ, բոլորովին ազատ, ցրւում եւ կարդացւում էր բիւրօի հրատարակած հայերէն եւ ռուսերէն լեզուներով, սեւ, սեւ շրջանակի մէջ տպուած մահագոյժը։ Միեւնոյն հոգեկան տրամադրութիւնը, միեւնոյն սուգի զգացմունքն էր համակել ամբողջ բազմութեան սիրտը. հաւաքուել էին մեծ մասամբ հասարակութեան բարձր եւ ինտէլիգէնտ շրջաններից. կային շատ յայտնի անձինք, որոնք մնացին մինչեւ ահագին ժամեր տեւող հանդէսի վերջը։

Եկեղեցական դասը դուրս եկաւ գաւիթ տխուր հանդիսաւորութեամբ եւ ահագին բազմութեան վեհ լռութեան մէջ, ամենահանդիսաւոր կերպով կատարեց հոգեհանգստի արարողութիւնը։ Դրան հետեւեցին ժողովրդի միջից եօթ հոգու խորը ըզգացուած, ազատ, զգայուն եւ ոգեւորուած ճառերը, որոնց ամէն մէկին հասարակութիւնը պատասխանում էր բուռն ոգեւորուած ծափերով։ Մեր սուգը յարգելու եւ նրան մասնակից լինելու եկել էին եւ օտարազգիներ։ Այդպէս՝ մի վրացի, վրաց կողմից, վրացերէն լեզուով խօսեց յուզուած մի ճառ։ Նոյնպիսի մի ճառ, ռուսերէն լեզուով, խօսեց եւ մի հրէայ։ Այդ բոլոր ճառերի ժամանակ մենք մոռացել էինք, թէ գտնւում ենք ռուսական բռնակալ ռէժիմի երկրում. մեզ թւում էր, թէ ազատ ենք, գտնւում ենք ազատ Հայաստանում եւ մեր շուրջն ամբողջ հարազատ է մեզ, կզում, շնչում է հայի պէս. չկայ այլեւս օտարի բռնակալ ձեռքը. նա չի խեղդում մեր զգացմունքները, չի կաշկանդում մեր լեզուն։ Իրօք ի՛նչ էր այն օրը. պէտք էր այնտեղ լինել, պէտք էր լսել այն կրակոտ եւ ծայրահեղ ազատութեամբ ներշնչուած ճառերը։ Օ՛, ինչեր էին անցնում մեր գլխով, ինչ յոյզեր էին փոթորկում մեր սիրտը։ Դեռ երբէք այնքան մօտիկից չէինք զգացել ազատութեան կենարար բոյրը, դեռ երբէք մենք մեզ այնքան ծարաւ չէինք զգացել նրան։ Մենք ազատութեան համար մարտնչողներ ենք, մենք հայկական ազատագրութեան զինուորներ ենք, բայց իսկապէս չը գիտենք ինչ է ազատութիւնը։ Մենք միայն զգացել ենք գարշահոտ բռնութեան անտանելիութիւնը եւ ձգտում ենք դէպի ազատութիւն. մենք նրա անունը միայն գիտենք. բայց երբ կըմբռնենք ազատութիւնն իր ամբողջ էութեամբ եւ կըզգանք նրա բուրաւէտ շունչը՝ իր ամբողջ խորութեամբ, օ՛. այն ժամանակ այլեւս ոչ մի բռնութիւն չի կարող դիմադրել մեզ, երբ կը ձգտենք, կը թռչենք դէպի Նուիրական ազատութիւնը...

Ազատ էր այդ օրը մեզ համար եւ ազատութեան մէջ, ազատութեամբ, իրան վայել արժանաւորութեամբ յարգեց ազատութեան համար մարտնչողի եւ այդ ազատութեան ճանապարհին նահատակուած Քրիստափոր Միքայէլեանի յիշատակը։ Օ՛, յաւիտեան անշէջ կը մնան մեր սրտերում քո գործն ու յիշատակ, ո՛վ անմոռանալի եւ պաշտելի գործիչ։

Օ՛, տուէք մեզ ազատութեան այդպիսի կայծեր, որ մենք նրանցով հրդեհենք մեր ժողովրդի հանգած, մարած սրտերը...

Յուլագ

22 մարտի, 905
Բագու.

ՎԻԺԱԾ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

—○○—

Դէպքեր ու գաղափարներ կան, որոնք զայրոյթի, ընդվզումի արդարացի զգացումի մը հետ սեւ յոռետեսութիւն մը կը պատճառեն մեզ։

Այս պահուս՝ երբ դարերու ազատութեան երջանիկ քնով խաղաղօրէն մրափող ռուս մուժիկը՝ արթնցած իր թմրած մկանունքները կը ձգտէ, առողջ թոքերուն ամբողջ ուժով ազատութեան ցեփիւռը շնչելով ազատութեան, որուն լուսաշող արշալոյսը կսպասէ շուտով տեսնել, անշուշտ իր բռունցքներու ուժին շնորհիւ, այս պահուս՝ երբ ամբողջ մարդկութեան մեծագոյն մասը, մտածող մասը կը ձգտի զինուորականութեան տապալման, թագաւորութիւններու՝ այդ այլանդակ և անբնական գոյութիւններու զգացումին, այդ բոլորը դէպի լոյսը դէպի եղբայրութիւնը, դէպի խաղաղութիւնը, դէպի վերջնական բարօրութիւնը դիմողներուն մէջ ցաւալի և զզուելի է տեսնել մարդիկ, կուսակցութիւն մը՝ և այն ալ Ֆրանսայի նման քաղաքակիրթ և լուսաւորեալ երկրի մը մէջ, որ կը ջանայ կոխկռտել այդ բոլոր գեղեցիկ մտածումներուն և իղձերուն վրայ իր զինուորականի կոպիտ կօշիկներով, ետ դառնալ 30—35 տարի և Նապոլէոն Գ.ի՝ այդ ապիկար և անազնիւ բաղդախնդրին շահատակութիւնը վերակրկնել, պետական հարուածով մը արդի հանրապետութեան փոխարէն կայսրութիւնը հաստատել փորձելով։

Այո՛, կատակ մը չէ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը քանի մը ազնիւ մարդկանց ցուցումներուն շնորհիւ կրցաւ վերջերս երեւան հանել թագստոց մը ուր ամբարուած էին հինգ հարիւր զինուորական համազգեստ, տասը հազար փամփուշտ, հրացաններ, որոնք Ֆրանսական կառավարութեան դէմ կատարուելիք դաւադրութեան մը նախապատրաստութիւններն էին։

Մի ամիս հարիւրապետ Թամպուրինի կրցած է՝ անշուշտ բաւական ազդեցիկ և յայտնի անձնաւորութիւններու հետ՝ որոնց մէջ նոյնիսկ ժէնէրալի մը անունը կը յիշուի, և որոնք շուտով երեւան պիտի հանուին ոստիկանութեան շնորհիւ՝ զանազան պատրուակներով համ գել և հաւաքել անգործ թափառաշրջիկներ, որոնք ինչպէս կերեւի կազմուած ծրագրէն մը՝ որոշուած օրը պիտի խուժէին Էլիզէի պալատին՝ հանրապետութեան նախագահի բնակարանին՝ Պատգամաւորներու պալատին, քաղաքային տան եւայլնի վրայ, գրաւելով և կանգնեցնելով հանրապետական կառավարութեան գործողութիւնները, մինչդեռ երեւի՝ իրենց ընտրեալը, թիկնածուն, Վիքթօռ Նապոլէօն իշխանը իր կայսերական կառավարութիւնը պիտի յայտարարէր ի ձայն... անմեղ ժողովուրդին, իր Ֆրանսացի եղբայրներու վրայ քաշուած թնդանօթներու, ինչպէս իր նախորդը օրինակը տուած էր 1850ին Պոլմա Պօննովէլի և քարափներու վրայ..

Թէ մարդիկ կան՝ որոնք 35 տարիներ յետոյ դեռ կը ճգնին ազատութիւնը կաշկանդել, խեղդել, այդ չէ որ պիտի զարմացնէ մեզ. բայց անհունապէս ըմբոստացնողը սա հանգամանքն է թէ այդ գծուծ անձնաւորութիւնները փոխանակ սկզբունքի մը՝ վեհնելի բայց վերջապէս ոև է սկզբունքի մը համոզուած պաշտպանները ըլլալու, հասարակ բաղդախնդիրներ, կայսերական գահի մը շուրջը հաստաթաղբեր պաշտօններ, առատ ռոճիկներ, շռայլ ու փառաւոր կեանք մը և գիրգին հաճոյքներ որոնողներ են՝ հաճոյքներ որոնց գնելու, տիրանալու համար ընդունակ են առանց վարանելու հարիւրաւոր հազարաւոր համարին համացեղ Ֆրանսացիներու արիւնով ներկել Բարիզի սալայատակները...

Ֆրանսացի մը՝ որուն զայրոյթս կը յայտնէի դաւադրութեան մասին՝ շատ հանդարտօրէն պատասխանեց.

— Դուք օտարականներդ կը յուզուիք, բայց մենք, օ՛. մեզ համար սովորական բաներ են ասոնք. տեսէ՛ք, մենք հոգ անգամ չենք ըներ. ապահով եղէք. հանրապետութիւնը շատ ուժեղ է, և այդ մարդիկը փոքրամասնութիւն անգամ չեն կազմեր։

— Բայց կը տեսնէ՞ք թէ ինչեր կը փորձեն...

— Եւ չեն յաջողիր.

— Անտարակոյս և միաբանութիւններու մատը կայ այս գործին մէջ։

— Անշո՛ւշտ, անշո՛ւշտ. գիտէ՞ք թէ եկեղեցին և կառավարութեան բաժանումը շուտով պիտի քուէարկ-

ուի. այդ բ[illegible] չատ ուրախառիթ չէ կրօնաւորներուն համար... օ՛, կարեւորութիւնէ զուրկ բաներ են...

Ըօսակից՝ բարի և համոզուած հանրապետական մը՝ այն տիպարներէն էր որոնք իրենց հաւատամքը գիտեն պատնէշներու վրայ, կարմիր դրօշակի մը տակ. գնդակներուն դիմաց և հրացանը ձեռքերնին պաշտպանել։

Բայց իրողութիւնը ոչ նուազ տըխուր է. Մինչեւ ե՞րբ՝ նոյնիսկ քաղաքակրթեալ կոչուած երկիրներու մէջ, ազգերու մէջ՝ դրամը պիտի մոռցնել տայ ամէն մի մարդկային պարտաւորութիւն, մինչեւ ե՞րբ մարդկանց պիտի դարձնէ միմեանց յօշոտելու պատրաստ վայրենի գազաններ, մինչեւ ե՞րբ վերջապէս՝ մարդկութիւնը գերի պիտի ըլլայ այդ անիծեալ ու անարգ մետաղին...

ՀՐԱՆՏ

Բարիզ

ՏԱՐՕՆՈՅ ԵՒ ՍԱՍՆՈՅ ԿԱՐՕՏԵԼՈՑ

Ծանօթ է ոռուս և Թիւրք սահմանագլխոյ 1902 Թուականի խնդիրը՝ որ ըստ ռուսական հրամանի պէտք էր գաղթական հայերը իրենց հայրենիք վերադառնային. Ցանձնախումբս յիշեալ գաղթականներու Թշուառութիւն ի նկատի ունենալով՝ իր պարտականութիւնը կատարելու նպատակաւ սկսեց հանգանակութիւն մը ընել եւ գոյքն ինչ ծառայութիւն մատուցանել։

Թէ հանգանակութենէն և թէ թատերական ներկայացումէն գոյացաւ 1020 ֆրանք. Ցանձնախումբս յիշեալ գումարը ըստ հրամանի Տ. Տ. Վեհափ. Մկրտիչ կաթողիկոսի ղրկած էր Կարսի Ս Առաջնորդին. մինչեւ յիշեալ գումարի Կարս ժամանելը արդէն գաղթականաց խնդիրը վերջացած էր, Տ. Տ. Վեհ. Կաթողիկոսը սոյն գումարն յանձնախմբիս վերադարձնել տուած և հրամայած էր պահով տեղ մը պահել ազգային բարենպատակ գործի մը գործածելու համար.

Ցանձնախումբս ի նկատի ունենալով Տարնոյ և Սասնոյ կարօտելոց վիճակը, յարմար տեսաւ սոյն գումարը յիշեալ Թշուառ կարօտելոց յատկացնել.

Ուստի գումարն տոկոսով հանդերձ դրամատունէն առնելով 1091 ֆրանք մարտ 19ին պատրիարքարան ղրկեց յիշեալ կարօտելոց հասցնելու նպատակաւ և պատրիարքարանէն ստացաւ պաշտօնական գրութիւն մը ու հարկ դատեց սոյն գրութիւնը հրատարակութեան տալ ի գիտութիւն եւ ապահովութեան հանգանակութեան մասնակցող պատ. ազգայնոց։

Մնամք յարգանօք

Ատենադպիր Ատենապետ

Ց. Կ. Ճանկիւլեան Ն. Գ. Քէստանեան

Գանձապետ

Գալ. Սահաթճեան

. . .

Պատրիարքարան Հայոց

Համար 769

Կ. Պոլիս 26 մարտ

Պատուարժան

Հոգատար Ցանձնախումբ

Վառնայի

Ամսոյս 19 Թուականաւ ձեր գրոյն հետ կուղարկէիք մեզ 1091 Ֆրանքի փոխանակագիր մը, ծանուցանելով որ այս գումարն հանգանակուած է ժամանակին ձեր նախաձեռնութեամբ Ռուսիայէն իրենց հայրենիքն գաղթող մերազնէից ի նպաստ, բայց իր նպատակին սահմանուած չլինելով կը փափաքիք յատկացնել Տարնոյ կարօտելոց պէտքերուն։

Ձեր զեկուցման համաձայն՝ գանձուած լինելով արդէն այս փոխանակագրի արժէքն պիտի սահմանենք նպաստն անվրէպ իր նպատակին, և կը փափաքինք մեր շնորհակալիքն յայտնել ձեզ հոգածութեան համար, զոր ցոյց տուած էք այս դժբաղդ արկածելոց մասին, որոնք կարօտ են արդարեւ ամեն բարեսէր անձանց ձեռնտուութեան.

Մնամ աղօթարար

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ

ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

ԱՆԳԼԻԱ ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Սերպ գրագէտ և դիւանագէտ Մեատովիչ, որ Լոնտոն կապրի, Լոնտոնեան շրջանակի մը մէջ հետեւեալը յայտնած է այս երեք պետութեանց յարաբերութիւններու մասին.

Անկասկած է որ Անգլիա արտակարգ ճիգեր Թափելով կը պատրաստուի Ռուսիոյ հետ պատերազմելու Հնդկաստանի կողմէն. Ժէնէրալ Քիչնէր իր ամբողջ եռանդը և կազմակերպական տաղանդը գործ կը դնէ Հնդկաստանի հիւսիսային սահմանները ամրացնելու համար. Լաւ գիտակից մարդիկ կը հաւաստեն թէ Ռուսիոյ համար անհրաժեշտ է իր վարկը բարձրացնել Ասիոյ մէջ և այդ կրնայ ըլլալ ապացուցելով որ պատերազմի մէջ Ռուսիան Անգլիայէ զօրաւոր է. Ատոր համար այդ մարդիկը կը Թելադրեն որ Ռուսիա հիմակուընէ Հնդկաստան արշաւէ. իսկ Անգլիան ալ կաշխատի իր սահմանները ամրացնել.

Կան դիւանագէտներ որոնք կը կարծեն թէ դիւանագիտական ամեն էնթրիգի մէջ կը Թափանցեն և կը հաստատեն որ Ռուս և Գերմանիոյ միջեւ դաշինք կայ Անգլիոյ դէմ և Անգլիոյ աշխարհիս մէջ առաջնակարգութեան վերջը մօտեցած է. Գերմանացիները իրենց նպատակներուն հասնելու համար ցարի վրան կազդեն որ բարենորոգումները չը մտցնէ, որովհետեւ կը մտածեն թէ այն ատեն Ռուսիոյ կարող զաւակները անձնատուր պիտի ըլլան ներքին բարեկարգութեան և արտաքին խնդիրներով չի պիտի զբաղին, մինչդեռ անգլիացիք բոլորովին հակառակ գիտումներով, կայսրուհու միջոցով կաշխատին ազդել պալատին վրայ որ Ռուսիան շուտով սահմանադրական ըլլայ և ընտրուած օրէնսդիր մարմին մը ունենայ.

ՀՐԷԱՆԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐ ԱՒԵՏԵԱՑ ԵՐԿԻՐԸ

—)o(—

Ծայտնի է որ Անգլիական կառավարութիւնը աշխարհիս բոլոր հրէաներուն առաջարկեց վերաբնակիլ իր հարաւային Աֆրիկէի մէջգտնուող մէկ կալուածքին վրայ. Այդ երկիրը ուսումնասիրելու համար մասնաւոր յանձնախումբ մը գնաց, որ կազմուած էր դեր գնդապետ Կիպոնսէն, բրօֆէսոր Քայզերէն և տօքթ. Վիլպուշէն.

Այդ յանձնախումբը այժմ վերադարձած է և հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ.

Անգլիայի առաջարկած հողին տարածութիւնը 5000 քառ. մղոն է և կը ներկայացնէ բարձր լեռնադաշտ մը. Այդ հողի վրայ այժմ կը բնակին միայն երեք ճերմակ աֆրիկեցիներ. 25 տարի առաջ հոս կապրի եղեր Մասայի ցեղը. Այդ լեռնադաշտը բնակելու իտէալական տեղ մը կը ներկայացնէ.

Հարաւային կողմը կապրին աւազակային ցեղեր, որոնք աֆրիկէնտէրներուն արօտները կը Թալնեն. Հարաւային Աֆրիկէի մէջ այդ գեղեցիկ տեղը չըկայ.

Կիպոնս կը կարծէ որ կարելի է այդ աւազակային ցեղերը զսպել. Տքթ. Վիլպուշը Աֆրիկէէն հեռացած է աւելի անմխիթար. Անոր կարծիքով անհրաժեշտ է որ Սիօնիստները Պաղեստին գաղթեն, բայց ոչ հարաւային Աֆրիկէ.

Այնպէս որ հիմակ սիօնիստներ...

Ա. ԱՄՖԻԹԵԱՏՐՈՎ

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՊԱՎԼՕՎՆԱ

(Ծօնախմբութիւն)

—)o(—

(Գրագէտի յիշողութիւններից. Ամրան արձակներ բաղնիքան ստորոտի մի մարտկութեան միջ)

—)o(—

(Թարգմ. ռուսերէնից)

21

Ե.

(Շար. նախորդ թիւէն)

—Այդ ձեր գործը չէ, թէ ով է իմ սիրելին պատասխանեցի ես, շարունակում է Վիկտորիան. իսկ Բուբունը:

—Դուք ձեր մասին ստում էք. անունը.

—Ձեր գործը չէ... ու չը գնաց. ոչինչ էլ չը փոխվեց. եւ այժմ նոր տեսակի տեսարաններ է հանդէս բերում.

—Խոստովանեցէք դուք այնժամանակ ստում էի՞ք, թէ ոչ—Ոչ չէի ստում... ո՞վ է նա.—Ձեմ ասի.—Ուրեմն չեմ հաւատում. Դուք ըստում էք.—Այո ստում էի... դուք ստանա էք. ես ձեզ կը խեղդեմ...

Անուշ խօսակցութիւններ! հաճելի կացութիւն... սկսել է ինձ հետեւիլ իմ սիրեկանիս է փնտռում. ուր ես, նա էլ այնտեղ. Ամենքին հետեւում է, թէ ում ինչ եմ ասում. Խօսքից, նայուածքից է ուզում բռնել. Միշտ աշխատում է հեռու մնալ, ստուերի միջից դիտել... աչքերը ինկվիզիտորի աչքեր են... Թէ ցաւում եմ թէ նեղանում. Ձեմ սիրում երբ իմ ազատութեան դէմ ոտնձգութիւններ են լինում.

—Սիրոյ չղթաներ են. արդարացնում էի ես.

Վիկտորիան գլուխը շարժելով շարունակում էր.

—Այդ սէր չէ. անձնասիրական խնթութիւնն է նրանում հրահրվել. Անհա հալիր այդ ոգեւորումների առջեւ. հաւատա այդ զգացումներին. միացիր այդ տեսակ մի Թանկագին գանձի հետ, յաւիտենական աորկուհի կը դառնաս. իսկ նա սղամարդկանց ամենալաւերիցն է... կատակ է՞.

Արդէն անիծեալ Ռուսաստանի մասին սկսեց խօսել. Ռուսաստանը ինձ կանիծէ եթէ ես պարոն նկարիչ Բուբունի հետ վճռողական տեսակցութիւն չեմ ունենում. Իսկ եթէ այդ տեսակցութիւնը ունենամ, Ռուսաստանը ինձ կօրհնէ՞...

Վիկտորիան կեղծօրէն ծիծաղեց.

—Դուք միանգամ իմ խառնուածքիս մասին խօսեցիք. ատամների արանքով. շարունակեց Վիկտորիան.

—Ճշմարիտ. ես ոչ սառուցի եւ ոչ փայտի կտոր եմ, ընդհակառակը չափազանցօրէն ընդհակառակը. Եւ խոստովանում եմ ձեզ որ այդ անիծեալ խառնուածքը երբեմն ինձ մղում է դէպի Բուբունը. Նա գեղեցիկ, կրքոտ եւ հրապուրիչ է. Մի քիչ յիմար է. անիծեալ Ռուսաստանի մասին շատ է խօսում, բայց անվիճելիօրէն տաղանդաւոր է. եւ շատ գեղեցիկ է. Ճշմարիտ յաճախ քիչ է մնացել որ վզովը փաթիմ եւ յայտարարեմ—սիրում եմ, քոնն եմ:

Ես շուարած բազուկներս տարածելով. ասացի.

—Է, էլ ի՞նչու էք սպասում.

Վիկտորիան անհամբերութեամբ ձեռքով կրծքին զարկեց.

—Բայց հասկանում եմ որ այդ պէտք չէ, այլ անպիտան մարմինն է հրապուրում, Հոգիս լռում է. Բուբունը օտար է նրա համար. իսկ մարմինը ուրախացել է. իրեն յարմարի հոտն առել է եւ գոռում է. Եւ անկարելի է որ մարմինը ինձ խաբէ. որ ես տեսակցութեան վայրկեանի համար ազատութիւնս ծախեմ. ու գեղեցիկ սիրամարգի սարկուհին դառնամ.

Վիկտորիային կանչեցին:

—Նայեցէք, ասացի ես Վիկտորիայի ետեւից, դուք շատ քաջաբար էք հարուածում այդ խեղճ մարմինը, եւ ծաղրում. Ձեզնից վրէժ չը լուծէ՞.

Վիկտորիան կանգնեց, տարօրինակ եւ թէք նայուածքով նայեց, պայծառ ստախօս եւ հանելուկային կարծես լիրբ նայուածքով.

րուն կը մնայ որոշել, արդեօք ձեռք քաշել վաղեմի հայրենիք Պաղեստինէն և երթալ անգլիական հովանաւորութեան տակ, ուր հայրենիք մը ստեղծելու, չէ թէ ճիգեր թափել իրենց պատմական հայրենիքին մէջ տեղաւորուելու։

Երկու նպատակներն ալ դժուար իրագործելի են, բայց Պաղեստինի վերահաստատումը աւելի դժուար պիտի ըլլայ. ոչ Սուլթանը պիտի համաձայնի, ոչ զանազան եւրոպական պետութիւններ որոնք աչք ունին Պաղեստինի վրայ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

—()o()—

Ռուս թերթերը շատ կզբաղին համալսարաններու վերաբացման խնդրով, որոնք գոցուած են բոլոր ուսանողներու գործադուլին պատճառով։

Համալսարանի վարչութիւնները կը շարունակեն զբաղիլ այն խնդրով թէ կարելի է արդեօ՞ք ու և է կերպով պարապմունքները վերսկսիլ. ու եկած են երկու եզրակացութեան։

Մոսկուայի համալսարանի խորհուրդը կը գտնայ որ եթէ անմիջապէս համալսարաններուն ինքնավարութիւն մը տրուի, կարելի է որ դպրոցական գործը կանոնաւոր կերպով ընթանայ։ Մինչդեռ Բեթերսպուրկի համալսարանի բրոֆէսորներուն խորհուրդը հակառակ կարծիքի է։ Ան կը մտածէ որ ուսանողական գործադուլին դէմ միջոց չը կայ։ Բեթերսպուրկի համալսարանին բրոֆէսորները միացած են ճարտարարուեստից բարձ. դպրոցին բրոֆէսորներուն, որոնք կը յայտարարեն թէ գործադուլը համալսարաններուն մէջ պիտի շարունակուի, մինչեւ որ Ռուսիոյ պետական կազմութեան ձեւը ընդհանրապէս վերանորոգուի։

Եթէ գալիք տարուան սկիզբին զբաղումները սկսին, պայմանական պիտի ըլլայ. նոյն իսկ ցանկալի բարենորոգումները ներմուծուած պարագային Ռուսիոյ բարձրագոյն դպրոցներու մէջ տեղի ունեցած յուզումները, կը գրէ «Սին Օտեչեստվա» թերթը, կը ներկայացնեն երկրին պետական կազմակերպութեան ընդհանուր պակասութեանց մէկ երեւոյթը, ուստի համալսարաններու ինքնավարութիւնն իսկ ան գոհացուցիչ պիտի ըլլայ բարձրագոյն կրթութեան կանոնաւոր ընթացքին համար Ռուսիոյ մէջ։

Ենթադրենք որ կրթական նախարարութիւնը համաձայնի Մոսկուայի բրոֆէսորներուն կարծիքին հետ. ընդունինք որ սեպտեմբերին համալսարաններու մէջ ներմուծուի երկու ու կէս տարի առաջ Բեթերսպուրկ խորհրդակցութեան հրաւիրուած բըրոֆէսորներուն հիմնական կանոնները. ի՞նչ պիտի ըլլայ։

Համալսարանները ընտրովի բրոֆէսորներով և վարչութեամբ, դատարանով. պիտի վերաբացուին։ Ակադեմիական հողի վրայ մղուած կռիւը պիտի հասնի բաղձալի հետեւանքին։ Ենթադրենք որ նոր կանոնագիրը աւելի կատարելագործուած ըլլայ քան 1863ինը. ամէն բան կարգի կը մտնայ... բայց միթէ ատով խռովութիւնները կը վերջանա՞ն, միթէ կրնա՞նք երաշխաւորել։ Արդեօք չենք կրնար սպասել հակառակը. այսինքն ամբողջ Ռուսիոյ մէջ գտնուող դժգոհ տարրը չը պի՞տի համախմբուի ազատ համալսարաններուն ընդհանուր ամայութեան մէջ այդ ազատ ովասիսին շուրջը։ Կարելի՞ է որ ուսանող երիտասարդութեան ներկայ տրամադրութիւններու միջոցին դպրոցական կեանքը իր անկախ հոսանքով ընթանայ։ Ի հարկէ ոչ։ Ճշմարտութիւն է որ կրկին յուզումներ պիտի տեղի ունենան, ոչ զուտ դպրոցական տեսակի, այլ ընդհանուր պետական։ Եւ այս վերջին տեսակէնը պիտի ըլլայ միակը, անփոփոխը։

Այն ատեն ի՞նչ պիտի ընեն բրոֆէսորները։ Կը կարծե՞ն որ պիտի կարենան անուշ խօսքերով երիտասարդութեան գոհացում տալ։ Կարելի՞ է այդպիսի բան մը սպասել, քանի որ պաշտօնէական կարթացէնը կործանուած չէ։ Ուր է հոն հանգստութիւնը։

Վերջին տարիները մեզ կը սորվեցնեն թէ ռուս կեանքի ներկայ կազմակերպութեան մէջ բարձրագոյն կրթութիւնը չի կրնար գործադրուիլ ոչ միայն բնական այլ եւ տանելի կերպով։

Ժողովրդին կը մնայ վերջը որոշել արդեօք համալսարաններուն ինքնավարութիւն պէտք է տալ, թէ ո՞չ։

Ռուսիոյ մէջ դեռ համալսարանական խնդիր չը կայ, այլ կայ մէկ ընդհանուր և հիմնական խընդիր մը, «մեր կեանքին ամբողջովին վերակազմումը»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—⁂—

Պատ. խմբ. Շարժում լրագրի

Աստ

Կը խնդրենք որ հաճիք հրատարակել յաղթագիրս Ազգ. Երկսեռ վարժարանի աղքատ սաներու և սնուհիներու ի նպաստ ԳՈՂԹԱՆ Երգեց. խմբի կողմանէ տրուած ներկայացման հետեւեալ հաշիւը։

Տոմսակներէ գոյացած	496 50
Նուէր Տ. Մ. Ջգօնեանէ	5 —
Գումար	501,50
ԾԱԽՔ	
Դաշնակի վարձք	10
Նուագածուաց	8
Տոմսերու տպագրութեան	10
Դանապանին նուէր	1
	29
Մնացած	472,50

այս գումարէն ԳՈՂԹԱՆ խումբ իր պէտքերուն համար վար կը դնէ 0/0ին 20 այսինքն 91 լէյ 50 սանդիմ, որով իր նպատակին գործածելի կը մնայ զուտ 381 լ. որուն 40ը թէեւ ապառիկ՝ սակայն ապահով է։ Այս առթիւ Ցանձնախումբս իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ թէ հասարակութեան որ չի զլացաւ իր օժանդակութիւնը, և թէ Սաէտինէնիէի սրահի վարձակալ Պ. Տիգրան Թիւֆէնկճեանի որ բոլորովին անձնուիրաբար այս հանդէսը մեր տրամադրութեան տակ դրաւ։

Ցանձնախումբ
Արթաքի Խաչիկեան
Աբրահամ Նազիկեան
Պօղոս Արապեան

ԵՒՐՈՊ. ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

—∞—

Համագումարը կայացաւ Բէրն քաղաքում, ապրիլ 3ին եւ տեւեց մի շաբաթ հետեւեալ օրակարգով.

ՕՐԱԿԱՐԳ

1905 թւի համագումարի, Բէրնում

ՆԻՍՏ Ա. — Համագումարի բացումը. Ընտրութիւն բիւրոյի. Հաստատումն օրակարգի.

ՆԻՍՏ Բ. — Համարատւութիւն Լիա-

—Բայց ինչի՞ դուք կարծում էք որ ես մարմինս սանձում եւ ծաղրում եմ. Միայն մարմինը իր կիրքը ունի, հոգին էլ իրը. այդ երկու զգացումները չեմ ուզում իրար խառնել, դա սրբապղծութիւն կը լինի։

—Այդ շատ հնարամիտ եւ նուրբ է, Թանկագին օրիորդ. բայց ինչ որ նուրբ է, նա էլ շուտ է կտրվում։

—Այո, այո, ահա այդ պատճառով էլ նուրբ զգայուն դրամաներ չեմ սիրում ես. Խառնւածք ասւածը պարզ եւ կոշտ բան է. առանց այն վեհացնող խաբեբայութիւնների, որոնց փնտռում է Բուրունը։

Իսկ երբ նկատում ես որ խառնուածքը քեզ մղում է կեղծարարութեան, դէպի վեհ խաբեբայութիւններ, պէտք է փախչել։ Աստուած այդ հեքիաթային իշխանիկի հետ, որի պատճառով Ռուսաստանը պէտք է անիծէ... Նա լաւ ճառող ճարտասէր է։ Իսկ ես ուզում եմ ինքս իմ տիրուհին լինել, ինձ տէր չեմ վերցնի։ Ուզում եմ նոյն իսկ անձնատուր եղած միջոցիս ինձ տիրուհի զգալ...

Զ.

Բուրունը ինքզինքը կորցրել էր։ Փառք Աստծու նա այլեւս ինձ հետ շատ չէր խօսում իր սիրոյ մասին, ու կարծես մի բան թաքցնում էր։

Վերջին օրերում նա բարեկամութիւն էր հաստատել կարմրաքիթ Իվան Աֆանասիչի հետ, եւ շատ հաւանական է որ իր զգացումները թափում էր նրա աւելի արձագանքող եւ ազնիւ ուշադրութեան խորքերում, մինչ հնաւանդ Կոմեդիի հերոսի եւ իր ծառայ. ընկերակցի նման։ Բուրունը Աֆանասիչի հետ ինքզինքը շատ բարձր էր պահում. ինչպէս հսկան փայփայված պիգմէի հետ։ Աֆանասիչը Բուրունին քծնում էր, սրտիկօրէն, ոլորվում օձի նման։ Կարծես սիրահարված լինէր Բուրունի վրա, անստուածօրէն կեղծաւորում էր եւ մինչ Բուրունի կողքին էր։ Իր պաշտելիից շատ վիրաւորանքներ էր ստանում, որովհետեւ Բուրունը իրան համար վատ սովորութիւն էր դարձրել Վիկտորիայի հետ ունեցած ամեն մի ընդհարումից յետոյ՝ բարկութիւնը թափել իր կամաւոր Սանխօպանչօի վրա։

Երկու անգամ ես դժբախտութիւն ունեցայ ներկայ լինել այդ տեսարաններին եւ ցաւելով պէտք է ասեմ որ Բուրունը ինքզինքը շատ վատ էր պահում, եւ ըմբռնեցի որ Աֆանասիչն էլ գաղտնաբար այնքան քնքուշութեամբ չէ վերաբերվում դէպի իր կուռքը, որչափ այդ ըստ երեւոյթին է։

Փիլիսոփայական համբերութեան մէջ, որով նա դիմանում էր Բուրունի ծաղրանքներին, գաղտնի հեգնանքի հետք էր նկատվում, պատասխանում էր Աֆանասիչը.

—Լաւ է, հայհոյէր. յիմարութիւններ արա խեղճ մաղուն. կարելի է որ բարձրագոյն իշխանութիւնից ամոտ. մէկին խիստ բաժին ես ստացել եւ հիմա լացվում ես։

Արդէն յայտնեցի որ Աֆանասիչը գիւղում կանանց ետեւից էր ընկնում եւ բաւական յաջողութիւն գտնում չը նայելով իր յաճախ արբած եւ գզգզված վիճակին։ Բուրունը Աֆանասիչի այդ թոյլ կողմն էր իր ծաղրանքների նիւթ շինել։ Օրինակ նա հաւատացնում էր որ կալուածքից դուրս գնացած միջոցին իր հետ լաւ ցնցի չէր վերցնում, որով եւ գլանիկը կարող էր վառել Աֆանասիչի բոցվառ քթից։ Աֆանասիչը հոհոում էր.

—Ի՞նչ անենք. կրակէ քիթ ունեմ. ճիշդ է. վիճել չեմ կարող. բայց է՛ երկկամուսնքների ցաւն է յայտարարում եւ դէպի օդերից բժշկականները ունեցածս ձգտումը։ Այդ նրանից է որ ես ծեր եմ եւ օղի եմ խմում։ Երբ երիտասարդ էի օղի չէի խմում ես էլ կանոնաւոր քիթ ունէի գունատ եւ յունական ձեւով։

—Այսինքն ընկուզի նման... ծաղրում էր Բուրունը։

Ինձ թւում էր որ հակառակ Աֆանասիչի երեւութական բարեբարոութեան Բուրունի կատակները ծակում էին Աֆանասիչի սիրտը և չափազանց վիրաւորում։ Սակայն Աֆանասիչը էլ երբեմն կարող էր պատասխանել Բուրունին, եւ կարելի է ասել ոչ առանց նուրբ չարութեան։

Շարունակելի

գոր Կոմիտէի և Կարգ. Ցանձնաժողովի —Նախագահ։

ՆԻՍՏ Գ.— Ուսանողական Հայկական, — առաջարկութիւն «Բազմավէպի խմբագրութեան։

«Թիւրքահայկական խնդրի դիպլոմատիական գրութիւնը» — դասախօս Բ. Իշխանեանի, Բեռնի համալսարանից։

ՆԻՍՏ Դ. — Ռուսաստանի ներկայ յեղափոխական շարժումը. Կովկասում տեղի ունեցած ջարդերը, — առաջարկ. «Կովկաս» խմբի, Ժընևից։

Յեղափոխական կուսակցութիւններ և Կովկասը—դասախօս Ա. Տ.-եանի, Ժընէվի համալսարանից։

ՆԻՍՏ Ե. — Ուսանող-պրօպագանդիստներ, առաջարկ. Ժընէվի ուսանողների Վերջին դէպքերը Կովկասում, - դասախօս. Ս. Աճարեանի:

ՆԻՍՏ Զ. — Յեղափոխական բրօշիւրների խնդիր. — առաջարկ. Ժընէվի ուսանողների և «Ձանք» կոմիտէի։ Նպաստ սոց. բրօշիւրների համար, — առաջարկ. Հայ Սոց. Դեմ. խմբի։

Հայկական բանաստեղծութիւնը, — դասախօս. Ս. Ցակոբեանի, Լօզանի համալսարանից:

ՆԻՍՏ Է.— Բorsա Ֆrադrեսի առաջարկը՝ «Յեղափոխական կուսակց. Կովկասում, սոց. դեմօկրատիան եւ ուսանողութեան դերը», — դասախօս. Մ. Ֆնի,

ՆԻՍՏ Ը. — Հրատարակութիւնների և Ժողովածուի խնդիրը—Բեռլինի և Ժընէվի ուսանողների կողմից։ Առաջարկներ Լայպցիկի ուսանողութեան վերաբերմամբ կանոնադրութեան:

«Յեղափոխական փիլիսոփայութիւնը — դասախօս. Խ. Մալումեանի, Ժընէվի համալսարանից (պայմ)։

ՆԻՍՏ Թ.— «Միութեան» գործունէութեան ծրագիրը առաջիկայի համար։

ՆԻՍՏ Ժ. — Որոշումն յառաջիկայ Համագումարի տեղի։ Ընտրութիւն Լիազօր կոմիտէի։ Ընտրութիւն Կարգադիր Յանձնաժողովի։

Համագումարի փակումը։ Համախմբումն։

Ժընէվ մարտ 30

ԱՍՊԵՏԱԿԱՆ ՈԳԻՆ ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

—

«Իրաւունք»ի զարքարիացեալ Խմբագիր Միքրոպը առիթ կուտայ մեզ երկու խօսք ըսել ասպետական ոգիի մասին։ Վարդանանցի հանդէսին մէջ Ֆիլիպէի համբաւաւոր տնօրէն Կրօն Միքայէլեան ճառով մը ի վեր հանեց է սա իրողութիւնը թէ՝ մեր ազգին մէջ օր աւուր ասպետական ոգին կը պակսի։ Խմբակից և տնօրէն ոչինչ կը յայտնեն իբր պատճառ այս երեւոյթին։ և այս բանը մեզ կը թելադրէ լրացնել անոնց պակաս թողած կամ մութը ձգած մասերը։

Երբոր գերագոյն բաղձանք կը սեպուի մարդոց մէջ բոլորուիլ շուրջն այն սեղաններուն, ուր ոսկեղէն ըմպելիք կը փայլին ակնախտիղ, աղանդներ։ Ծոխ պէսպէսութի մը ընկերացած և եթէ օր մը մեր բազում մեղացը վրայ, այդ տեսակ մարդիկ ինքզինքնին թաղական չինեն և ելլան հետ որբ աղջիկ մը վարկաբեկ ընելու համար ամեն միջոց գործածելն իրենց համար ներելի համարեն. ալ այդ մարդոց քով ասպետական ոգի կրնա՞յ յուսացուիլ։

Ի՞նչպէ՞ս ասպետական կրթութիւն յուսալ Վարժարանէ մը, օ որուն հոգաբարձութիւնը կազմուած է այնպիսի մարդոցմէ, որոց համար քերականութեան մասունք բանին կեղծը՝ ճիշդին, սուտն՝ իրաւին տեղ քշելուն հետ կը նոյնանայ և թուաբանութիւնը կը սահմանափակուի արդէն սահմանափակ այդ մտքերուն մէջ լնտացէն վեց ռուպի, մէթրօն ինըսուն սանդիմի և եարտան երեսուն ինչէզի համրելուն մէջ։

Վերջապէս ի՞նչպէս հաւատալ թէ ասպետական ոգի պիտի ներշնչէ տղոց, դասատու մը որուն համբաւը Մաքրի գիւղէն մինչեւ Վառնա, և Վառնայէն մինչեւ Ֆիլիպէ կը տարածուի։ Որ խեղճ չէ ըրած կոկորդն անցնել այրիին, աղքատին, ծերին ու տղանկին դրամը, և որուն համար պուլկարահայ մամուլը պատշաճ դատած է Ռըվալիէ Տէնտիւսթրի մակդիրը։ Այս չէ մեր փնտռած ասպետական ոգին և այս պատճառաւ ժողովուրդն հեռի կը պահէ իր զաւակները ազգ. վարժարանէն քանի հոն ի պաշտօնի է Կրօն Միքայէլեան։ Եւ իրաւունք ունի ժողովուրդը։

X

Ֆիլիպէ, 30 մարտ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ցարգելի խմբագիր

Կը խնդրեմ որ Ձեր պատ. թերթի միջոցաւ՝ երախտագիտական անկեղծ զգացումներս և խորին շնորհակալութիւններս հրապարակաւ արտայայտել, առ Տիար Տօքթ. Վ. Գույումճեանի, որ անձնուիրաբար և ճարտարօրէն դարմանեց՝ թէ զիս, թէ կինս և թէ զաւակս, բաւական տառապեցուցիչ հիւանդութենէ մը։

Ճիտակը ըսելով, Պուլկար կառավարութիւնը մեծ բարիք մը ըրաւ Սիլիստրէցւոց, Տօքթօր Վ. Գույումճեանի պէս կարող բժիշկի մը՝ քաղաքիս մէջ պաշտօն յանձնելով, վասն զի հոս ճարտար բժիշկի մը պէտքը ըզգալի էր։

Ցարգելի Տօքթօրը ոչ թէ միայն այդ պակասը կը լրացնէ այլ առողջաբանութեան վրայ՝ իր հրապարակային դասախօսութիւններովը հանրութեան մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ։

Երանի թէ այդ դասախօսութիւնները երբեմն հայերէն լեզուով ալ տեղի ունենային։

Երուանդ Ղօնչէկիւլ

Սիլիստրէ 28 մարտ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլկարիոյ զանազան քաղաքներու մէջ հակայունական միթինկներ տեղի ունեցեր են յոյն հրոսախմբերու Մակեդոնիայի պուլկարներուն հանդէպ բանած գազանական դիրքին պատճառով։

— Սօֆիայի համալսարանը դեռ բացուած չէ։ Ուսանողներու մէկ մասը հակառակ է ըմբոստացող ուսանողներու չափազանցութիւններուն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Պետութեանց դեսպանները Բ. Դրան բողոքագիր մը տուեր են Ռազօրիշան պուլկար գիւղին մէջ յոյն հրոսախմբի ձեռքով տեղի ունեցած կոտորածին պատճառով։

— Եէմէնի կացութիւնը շատ ծանր է։ Սանա քաղաքը, ուր կը գտնուի Րիզա փաշան շուտով անձնատուր պիտի ըլլայ։ Օգնութիւն հասցնելը անկարելի է։

ՌՈՒՍԻԱ

Բեթերպուրկի վերջին ձերբակալուած յեղափոխականներու մէջ կը գտնուի նաեւ օրիորդ Լէօնդէվա, որը շատ մտերմական յարաբերութեան՝ մէջ է Բեթերպուրկի գլխաւոր նահանգապետ Թրէբօվի երկու մօտիկ ազգական օրիորդներու հետ։ Կը կարծուի որ Լէօնթէվայէն տրամադրութիւնները յայտնի էին այդ երկու օրիորդներուն։ Թէ Լէօնթէվա և թէ Թրէբօվի ազգականուհիները իրենց բարեկամուհուն ձերբակալումէն վերջը փորձեր են անձնասպան ըլլալ։

— Կովկասի նոր փոխարքայ կոմս Վօրօնցով Ժողովի պիտի հրաւիրէ Կովկասի ժողովուրդներու ներկայացուցիչներուն խորհրդակցելու համար երկրի տագնապալի կացութեանը վերջ տալու համար։ Փոխարքան յայտարարեր է որ իրեն յանձնուած է հայկական կալուածներու գրաւման խնդիրը վերաքննել և շատ հաւանական կը թուի որ կալուածները ետ դարձուին։

— Գանձակի մէջ երկաթուղիի բանուորներէն մօտ հազար հոգի գործադուլ ըրելով իշխանութեանց դէմ ապստամբական դիրք բռներ են։

— Մաքսիմ Կորքիի դատը պիտի տեսնուի առանց երդուեալ դատաւորներու մասնակցութեան։

— Պետական խորհուրդը ապրիլ 4ին պիտի գումարուի տուրքը բարձրացնելու խնդրով, որ առաջ եկած է պատերազմական խոշոր ծախքերու պատճառով։

— Ռուս կառավարութիւնը 700 միլիոն րուպլի որոշեր է պատերազմական նոր նաւեր շինելու համար։

— Ցարը Սինօդի եկեղեցական ժողով գումարելու համար տուած խնդրագրին վրայ մակագրած է որ այժմ այս դժուարին ժամանակներու մէջ այդ տեսակ, թէև կարեւոր խնդրով զբաղելու ատենը չէ։

ՖՐԱՆՍԱ

Լիմօժ քաղաքի մէջ ապրիլ 3ին Խաւիլանտի գործարաններու վրայ յարձակում գործելով այրեր են սղագին օթօմօպիլ մը։ Ցետոյ պատնէշներ շիներ և թալներ են զէնքերու խանութ մը։ Երեկոյեան գործաւորները զէնքերու երկրորդ խանութ մը թալներ են 6000 փամփուշտներով։ Հասարակաց և կառավարական շինութիւնները կը պահպանուին զօրքերէն, կացութիւնը ծանր է. չորս վաշտ զինուոր պահանջուած է։

Ապրիլ 4ին կացութիւնը աւելի ծանրացած է. գործարանի տնօրէնին տան քովը ռումբ մը պայթեցուցեր են։ Գործադուլները կարմիր դրօշակներով քաղաքի զանազան փողոցներով պտտեր են։ Նանթի գործաւորներուն եւ ժանտարմաներու միջեւ ընդհարում տեղի ունեցեր է։ Վիրաւորուած են 6 ժանտարմներ և եօթը ոստիկանական պաշտօնեաներ։

ՌՈՒՍ—ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Պատերազմի դաշտէն թէ ցամաքի և թէ ծովու կողմէն կարեւոր լուրեր չը կան։ Պալթիկեան նաւատորմիղը արդէն չինական ջուրերու մէջ կը գտնուի և ամբողջ աշխարհին ուշադրութիւնը այդ կողմը դարձած է։ Թէեւ Րօժտէնսվէնսկի կը ձգտի առանց ընդհարումի Վլատիվօսթօք հասնիլ, բայց շատերուն կարծիքն այն է որ Թօկօ պիտի աշխատի ռուս ծովակալը կաեցնելու ստիպել։ Մէկ խօսքով մօտերս թէ ծովային և թէ ցամաքային մեծ ճակատամարտներ կսպասուին։

Отговорникъ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна